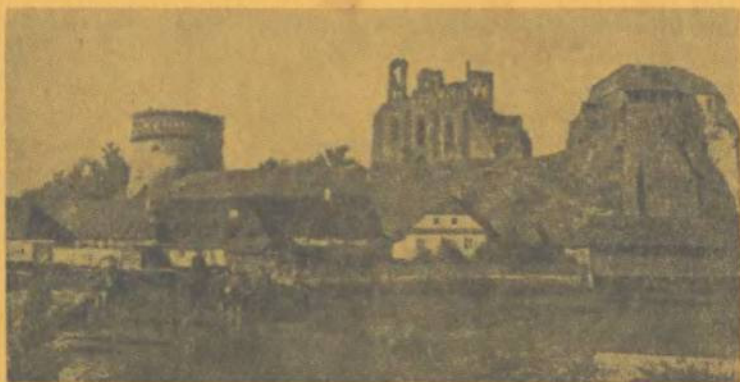

ПРОФ. С. КИЛИМНИК

Колодка - Колодій

(Український стародавній звичай)

Руїни замку і Богоявленської Церкви в Острозі

Бібліотека Літопису Волині
Редагує Колегія

С. КИЛИМНИК

Колодка - Колодїй

(Український стародавній звичай)

Ч. 6. Вінніпег, Канада, Торонто, 1962 р.

Накладом волинян у Торонті і Вінніпезі

**PROCEEDINGS OF THE LIBRARY OF
VOLYNIAN CHRONICLE**

No. 6

S. Kylymnyk

Kolodka - Kolodij

Ukrainian Folc-game

WINNIPEG — CANADA — TORONTO, 1962

Printed by THE CHRISTIAN PRESS, LTD., Winnipeg, Canada
diasporiana.org.ua

ВСТУП

Усі ми більш-менш знаємо, як сьогоднішній культурний світ захоплюється багатством старої народної творчості античної Греції, та Риму чи Єгипту, що їх народні міти, сказання були своєчасно записані та перекладені їхніми поетами на інші мови і тому вони стали широко відомі в світі.

Наш український народ має також багато не менш цікавих, старих як світ, глибоко філософських містерій, як Купальська ніч, Кострубонько, Великий день, Весілля та багато інших ще дохристиянських обрядових пісень, ігор, святкувань і т. д. Біда лише в тім, що ми за пізно почали всі ці скарби нашої праісторії записувати, а ще й досі на чужі мови не переклали, щоб світ також пізнав нашу стару народню високу культуру.

До таких загально українських стародавніх, народніх творів-звичаїв-святкувань належить цікавий своїм змістом звичай КОЛОДКИ. Ця стара традиція, як відомо, найдовше затрималася на Волині і її щорічно святкують волиняни навіть на еміграції.

Тому, що багатьом молодшим українцям з інших областей України цей звичай вже мало відомий, подаємо розправу про “Колодку” з капітальної праці проф. С. Килимника: “Український Рік в народніх звичаях в історичному освітленні”, т. III, окремою відбиткою і просимо її ласкаво прийняти.

Редакція

КОЛОДКА — КОЛОДІЙ

Цікавим стародавнім звичаєм в Україні є “Колодка” — “Колодій”. Деякі джерела подають, що “Колодка” вперше з’явилася в письмових джерелах з XVI віку, але, без сумніву, звичай “Колодки” є дуже старий, далеко з передхристиянського часу, лише протягом віків, краще сказати тисячоліть, зміст цього звичаю затемнився, і тепер трудно, а навіть неможливо, визначити початок його постання, первісний його зміст, та колишній порядок переведення цього свята-звичаю. Ось що пишуть про цей звичай інші:

...“Колодка, чи Колодій — в Малоросії один із самих характерних звичаїв Масляної...” (Пущення, С. К.), як подає Енциклопедія Брокгауза, а далі пише:

“...У народі часто знущаються над тими, які не встигли одружитись у весільний період (у м’ясниці). Такий характер у Білорусії і Малоросії носить звичай колодки. Це загорнуте в полотно поліно, чи палка. Баби в прощальну неділю прив’язують колодку дівчатам і парубкам до ніг, наче за кару, що не одружились у м’ясниці (взимку).

Обшиту стрічками колодку дівчата також прив’язують парубкам, які мусять відкупитися”... “Подібний звичай є в англійців і німців” і т. п.

У чому ж саме полягав звичай “Колодки”? Як вона проводилась у первісних часах? На ці питання відповісти нам трудно, бо з часом цей звичай затемнився, деякі деталі втратились назавжди. Є думка окремих етнографів-істориків, що первісно “Колодка” — це було свято поганського бога Велеса (Волоса) — “скотьєго бога” — опікуна худоби.

Усі важливі історично-етнографічні джерела відмічають звичай “Колодки”, але жодне історичне джерело не усталило й досі ані походження, ані переведення самого звичаю.

Проф. Сумцов висунув думку, що “Колодка” походить від колоди, в яку забивали провинників за ка-

ру. Але з цією думкою трудно погодитися тому, що “Колодка” в понеділок “народжувалася”, а в наступну суботу її “хоронили”...

Проф. М. Грушевський про колодку подає таке:

...“Тепер весільний період триває до заговин, коли баби справляють “колодку” — в’яжуть її парубкам і дівчатам, які не скористали з весільного сезону й не поженились, а також їх батькам. Від колодки треба відкупитись; викуп і добровільні складки йдуть на всенародній пир, котрий старша поженена громада справляє кілька днів у корчмі — себто в колишнім “громадським домі”. Сей старий карнавал, що кінчається “полоскозубом” у перший понеділок посту, очевидно, має теж доволі складну історію, котру досі не аналізовано скільки-небудь докладно. До нього належало, видно, і свято померших. Колодка-колодій, що припадає тепер на першій неділі (часом на сирнім тижні)”.

...“Сей обхід “колодки” дає інтересний образ розвою мітологічних постатей з простої обрядовости, отже кидає світло на сей процес у минулім. В’язання колодки, хоч має аналогії в таких звичаях німецьких, як прив’язування дверей до застарілих дівчат і т. под., але не має в собі нічого мітологічного...”

(М. Грушевський: “Історія української літератури”, том I-й, стор. 164-165, Київ-Львів, 1923 р.).

На основі зібраних мною відомостей від численних учасників і обсерваторів звичаю “колодки” в ХІХ ст. та на основі письмових історично-етнографічних джерел — колодка, що в деяких місцевостях прийняла назву “Колодія”, переводилась приблизно так, розуміється, в різних місцевостях з незначними відмінностями:

На останньому тижні перед Великим постом, сирної, чи сиропусної неділі, в понеділок — сходились лише жінки до корчми. Непомітно одна з жінок клала на стіл сповите полінце й тоді всі враз вскрикували: “Народилась, Колодка (чи Колодій) — народилась!” Бралися всі за руки й жвавами рухами, з веселими

викриками-вигуками та співом відповідних пісень, співаних нині на хрестинах, на зразок: “А вже наше дитя народилось, а вже наше дитя на світ Божий та й з’явилося”, — тричі обходили навколо стола. Колодка народилася!

Тут же, навколо “колодки”, що лежала посеред стола, розкладали принесені вареники, сир, масло, яєчка, ставили пляшку меду й веселились. Кожна з жінок теж мала з собою маленькі колодочки. Коли приходили в той час до корчми чоловіки — тут же їм чіпляли колодку, а вони мусіли ставити викуп — мед чи горілку.

Судячи з фрагментів, що дійшли до нас, — це було свято-звичай цілком жіночий. Характерним є те, що зарані умовлені заміжні жінки мусіли дістати пеленки (пелюшки) з 3-х хатів, де є немовлята та сповивач, і цим сповивали колодку. Після цього балювання жінки розходились по своїх домівках.

У вівторок замужнього жіноцтва збиралося уже значно більше до корчми, де залишалася на столі покладена в понеділок колодка. Після веселого балювання, співів та взаємного поштування принесеним, — а на цей час уже приходили й чоловіки в більшій кількості, яким одразу чіплялася колодка й які балювали вже разом. “Колодка” — збір згаданої людности, — виходила поза межі корчми, на село. Свято-звичай вже приймав загально громадський характер. Жінки несли з собою сповиту в понеділок народжену “колодку”, та й кожна жінка мала 2-3 колодочки, які чіпляли в першу чергу бездітним чоловікам з подружжя, та чоловікам, у яких були сини не оженені й не одружилися минулих м’ясиць та матерям, що мали доньок-дівчат на порі й також не видали заміж. Як покарані, всі ті, що їм причепляли колодку до ноги, мусіли відкупитися прийняттям, а чи горілкою, інакше не мали права здіймати колодку. Чіпляли колодку й парубкам, власне в першу чергу, які не женились та дівчатам, насамперед тим, що відмовили тому, чи іншому парубкові. “Колодка” діяла та галасу-

вала по всьому селу з понеділка до суботи, до “похорону колодки”.

До прийняття жіночого гурту-колодки готувалися всі ті батьки, які мали синів на оженені та доньок на порі. Колодку прив’язували чоловікам до лівої ноги, а хлопцям-парубкам та дівчатам — до лівої руки, а чи до пояса. Чіпляли й дівчата хлопцям колодку. Це маленька колодочка, оздоблена кольоровим папером та стрічками. Парубок мусів відкупитися: купував дівчині (зарані) намисто, чи дві стрічки, своїй дівчині здебільшого хлопець купував хустку та ще щось. Останнього часу парубки відкуповувались від колодки — купували дівчатам газову воду, цукерки, зрідка пиво, а дівчина на Великдень мусіла “віддати колодку” — дарувала хлопцеві кілька писанок у гарно вишитій хустинці. Парубок за це наймав дівчині музики-танець.

У гуцулів був звичай такий же, але перед “віддачею колодки” дівчиною, легінь зчиняв з нею вдавану боротьбу й “видирав” писанки з пазухи.

Досить докладно, принаймні повніше від інших, описав “колодку” проф. Є. Онацький в своїй “Українській Малій Енциклопедії”:

...“Колодій також звали “понеділок на масниці”. М. Сумцов натомість вважає, що колодієм називали у нас взагалі масниці і святкували Колодія з понеділка, коли він народжувався, аж до суботи того ж тижня. Святкування полягало в тому, що в понеділок, після м’ясних заговин, збиралися гурби жінок, ходили по хатах, де були неодружені парубки та дівчата, і прив’язували їм колодку, ніби в кару за те, що досі не одружилися. Перше колодка була цілком реальна — це було якесь поліно, але пізніше вона зробилася більш символічною — почала приймати форму, чи то стрічки, чи хустки, китиці квітів тощо. Молодь, знаючи, що на неї того дня полюють, звичайно ховалася, але її виловлювали і колодку таки чіпляли. Тоді треба було від неї відкупитися, себто частувати тих, хто причепив колодку, напитком та закусками. При цьому батько прив’язаного приймав сердитий вигляд, а іноді, мабуть, і дійсно сердився та казав синові: “Так тобі й треба! Не хотів слухатися батька, не хотів женитися, тепер тягни колодку! Ду-

мав йому весілля справляти, а тепер приходиться бісового си-на від колодки викупляти”. Якщо колодку чіпляли дівчині, то мати казала: “Так тобі, доню, і треба. Не заслужила молодо-го, тепер тягни колодку”.

...“У деяких селах Полтавщини прив’язували колодку й батькам, ніби за те, що не припилювали своєчасно одружити дітей. На Поділлі, в місцевостях сумежних з Херсонщиною, робили Колодія з макогона, укутаного в пелюшки та хустки, і ходили по хатах, проголошуючи: “Народився Колодій!” та в’язали колодки нежонатим, вимагаючи частування.

У суботу перед великопосними заговінами, Колодій вмивав, і його “оплакували” на останньому масничному почастуванні” (Сумцов і Чубинський).

Українському та білоруському Колодієві відповідає в Німеччині стародавній звичай, прив’язувати в перший день Великого посту неодруженим дівчатам — двері, зняті з завіс, та примушувати йти з ними по селі. В стародавній хроніці Лейпцигу оповідається, що там на масниці перебрані молоді люди возили рало й запрягали в нього стрічних дівчат, ніби за кару за те, що досі не віддалися (Сумцов).

Щодо тлумачення цього звичаю, то треба насамперед зазначити, що назва Колодія виникла мабуть із назви колодка, як більш первісної, і в цьому виявився цікавий процес мітологізування чисто побутового явища. Назва ж колодки в’яжеться з назвою КОЛОДИ, як дійсно важкої кари, що подекуди теж носить назву і КОЛОДКИ: “Скручують йому руки і забивають у колодки” (Сл. Грінченка).

Дослідувач Іваниця, приймаючи під увагу, що народ прив’язує колодки також худобі, щоб вона не скакала через низькі плоти та перелазила до городів, і що народ називає також колодкою замок, і пригадуючи символізм слова “скакати”, прим. в виразі “скакати в гречку”, висловив здогад, що прив’язування колодки неодруженим хлопцям і дівчатам саме на початку весни, коли статовий гін особливо сильний, виявляє символічний обряд нагадування про необхідність стримувати статові пристрасті, поки вони не знайшли шлюбного врегулювання. Тому-то цей обряд і виконують старші жінки, що на них лежить обов’язок охороняти громадську мораль. Таким чином у святі, чи звичаю Колодія, мала б первісно відбиватися ідея родинної та громадської чесноти (Юго-Зап. Отд. II,

1874, II, ст. 101-102), що пізніше виродилась у розгульні бенкетування та п'ятику в супроводі сороміцьких пісень (Зап. НТШ т. 34, ст. 51). На Сокальщині, наприклад, жінки вже не ходили по хатах, а наготувавши в значній кількості ковбас, м'яса, сиру, масла тощо, збирались у понеділок масниць до корчми, і тільки входив до неї який чоловік, в'язали йому колодку. Зрештою корчма переповнювалася людьми, і йшла п'ятика до непритомности (там же).

(Проф. Є. Онацький, Українська Мала Енциклопедія, 1959).

Я подав тут більшу цитату, зваживши на окремі її місця, на особливі трактування назви та первісного змісту “колодки”.

Не в усіх місцевостях свято-звичай “колодки” проводився однаково, хоч звичай цей був у всіх українських землях і закутках, але в кожній місцевості були свої дрібні особливості, а зміст і напрямні були одні. В деяких місцевостях, наприклад, “колодку” започатковували жінки, а проводили її разом з чоловіками. Це свято-звичай “колодки-колодія” було безмежно веселе й безжурне, але керівництво всюди належало жінкам.

Характерним у “Колодці” є те, що в святкуванні брали участь усі, незалежно від соціального стану, чіпляли колодку всім — і поміщикам, і урядовцям, а навіть бездітним попам. Друге, “колодка” носила глибоко миролюбний характер: усі, навіть ті, що сварилися, судилися, були в гніві — всі примирялися, забували взаємні кривди, й дружно разом балували.

Енциклопедія Українознавства подає дуже коротко й неповно про “колодку”:

...“Масниці”, “зимні місниці”, кінчаються “колодкою”, що її справляють баби в понеділок перед великим постом, угощаючись обов'язковими варениками. Цю “колодку” (мале поліно або патик) чіпляють парубкам і дівчатам, що в цьому весільному сезоні не поженилися. Від “колодки” треба відкупитися, а за відкупне й добровільні складки справляють для всіх веселе прийняття, що може тривати й кілька днів. На закінчення справляють “полоскозуби” (Енциклопедія Українознавства, том 1-й, ст. 232, Мюнхен — Нью-Йорк, 1949).

Українська Загальна Енциклопедія ще менше подала про “колодку”:

...“Переходом до весняних свят є м’ясниці (“зимні місниці”), з їх веселими забавами й танцями (“танцювали на коноплі”), зі слідами західних впливів (карнавалу), куди треба зарахувати й зах. укр. звичай прив’язувати дівчатам і парубкам “колодку” (УЗЕ, т. 3-й, стор. 528, Львів-Станіславів-Коломия, рік 1930-35).

Проф. Л. Білецький в I-му томі “Історії української літератури”, в розділі V-му на стор. 69 подав змістовно, хоч і коротко, про звичай “колодки”. Щоб не повторюватись, не подаю цитат з цієї праці, бо все те, що пише проф. Л. Білецький, є в цитатах попередніх.

У кінці XIX стол. звичай “колодки” почав заникати й перетворився в деяких місцевостях у звичай традиційних прийнят, лише ці прийняття носили назву “колодки”. Збиралися в тій, чи іншій хаті, а то й по черзі, сусіди, родичі, знайомі-приятелі й балювали. Чоловікам та парубкам лише казали “чіпляємо вам колодку”, і той, звичайно, ставив могорич...

Найбільше свято колодки затрималось на Волині, де його всюди справляли. Навіть тут на еміграції, де є більші скупчення волинян, колодка стала щорічним традиційним святом-балем, прим. в Торонті та в Вінніпезі (Ред.).

А деінде “колодка” набирала особливих форм і змісту. Як приклад, хочу подати про таку особливу “колодку”: У Варві, на Полтавщині, оповідала мені селяника Мотря Федченко, літня жінка, що в її селі, де вона жила попереду, наскільки пригадую — в Євминці, чи в Озерянах, — був звичай “колодки” такий: коли в селі з’явилося позашлюбне дитя (це в давнину було в усій Україні дуже рідкісне явище), жінки дізнавалися, хто саме був батько дитини; на “Колодія” жінки натовпом ішли до того парубка, брали його насильно з собою, а на руки клали йому сповиту “Колодку”, проходили всім селом, а потім вели того вивуватця у двір дівчини-покритки. Тут чіпляли йому до ноги колодку, заставляли вклонитися знедолений

дівчині та поцілувати дитя. Колодку мав право той парубок зняти аж на другий день, але попереду мусів викупитись у жінок та купити подарунок дитині, або дати бодай невелику суму грошей. На жаль, мені не пощастило довідатись, чи була така “колодка” й в других місцевостях Прилуччини, а чи це лише звичай того одного села.

Є ще чимало звичаїв, пов'язаних з “колодкою”, але я відмічаю лише характерні для всіх місцевостей України, спільні й загальні. Жартували й казали, що на сиропусному тижні всі дні присвячувались “колодці”: в понеділок — народжувалась, у вівторок — христилась, у середу справлялись похристини, в четвер “колодка” помирала, у п'ятницю — похорон “колодки”, а в суботу — туга та плачі за “колодкою”. Можливо, що в давнину ці дні так і розподілялись, а в ХІХ ст. такий розподіл “колодкування” приймався за жарт. Правда, в Московщині дійсно на “Маслянице” кожний день сирного тижня мав свою назву: понеділок — зустріч; вівторок — загравання; середа — ласунка; четвер — розгул, перелам; п'ятниця — тещині вечірки; субота — годенки зовиці (зовицині); неділя — прощання, цілувальник...

Але “Масляниця” у росіян має цілком інший зміст, іншу форму, коли в Україні це є жіноче свято-звичай, то в Московщині — це свято всіх на рівних правах, особливо дорослих хлопців-парубків. Там традиційна їжа — “блини”, а сама “Масляниця” — це свято новоодружених. Головні розваги — це загальна пиятика; молодь і взагалі дорослі — грали в “городки”, проводили “катаньє”, далі — качель (гойдалка), льодяні гори, кінські “ристалища”, кулачні бої тощо. В Україні з цих звичаїв ніде й жоден не відмічений, за винятком поминок померлих (усопших).

У кавказьких народів, зокрема у грузинів — сирний тиждень проводився весело: ходили мандрівні музиканти, грали в “чалики”; ходили в масках, переодягалися в різний одяг і ходили вулицями з піснями та танцями.

І, взагалі, святкувала ці дні (масляної чи сирної

неділі) вся Зах. Європа, а в давнину це весняне свято, свято Великого дня, проводилось у всіх народів — і в Месопотамії, і в Єгипті, в Сирії, Асирії тощо. Але кожний народ проводив це весняне свято на свій лад. Українська “колодка” має свої особливі національні форми та цілком відмінні від других зміст.

ДЕЩО ДО АНАЛІЗИ ЗВИЧАЮ — “КОЛОДКА”

1. Багато писано про “колодку”, але остаточних висновків ніхто не дав: коли виникла “колодка”? Що вона визначала первісно, який її був основний зміст? Як вона переводилась? Що в дійсності визначає в цьому звичаєві слово-назва “колодка” — “колодїй”? і т. д.

2. Погоджуюсь з думкою, що звичай “колодки” — це дуже стародавній, далеко дохристиянський, але не погоджуюсь з Снігирьовим, що це свято на честь поганського бога Велеса (Волоса) — “скотьего бога”. У всьому цьому звичаєві українському ніде й спогаду немає ані про Велеса, ані про худобу-скот. Друге, у численних народів світу проводилось подібне свято — звичай Великого весняного дня, але і у тих народів бога Велеса не було...

3. На деякі здогади наводить думка селянки Мотрі Федченко з Варни (Полтавщина); та вислів жінок на початку “колодки”. “Вже дитя народилось”... А спогадана достойна жінка, Мотря Федченко, пояснювала мені так: селяни вважають, що найкраще коли діти народжуються взимку, цебто за 9 місяців від “колодки”, що й припадає близько на грудень, чи січень. Жінки-матері зміцніють до весни, підростуть і діти й жінки зможуть працювати в господарстві. Та й є близьке до цього прислів'я: “На обретення птиці обертається до гнізда, а чоловік до жінки”. Не берусь запевняти, що це саме так та що це загальна селянська думка, але думка близька до правди. Виходить, на думку М. Федченкової, що жінки чарували на “колодки”, щоб діти народжувалися в бажаний період, та щоб дотримати високу мораль серед молоді.

4. Не можна заперечити, що в “колодці” є мотиви й еротичні, мотиви одруження... це підтверджується тим, що жінки чіпляли “колодку” тим, які повинні були одружитись, але не одружились, чіпляли “колодку” й батькам, діти яких були на порі, а не одружились. Чи не є “Колодка”, як символ “Уз Гіменея”, грецького античного бога шлюбу?

5. Проф. Сумцов висловив думку, що “колодка” — це символічна кара неодруженим парубкам, і певне бере початок від середньовіччя, коли винуватців карали, забиваючи руки й ноги в колоди. Рівно ж у давнину московські царі забивали в колоду і рекрутів-новобранців до війська... Тоді всі боялись військової служби, бо вона тяглася 25 років, а тому й втікали... Звичай-свято “колодки” цілком жіночий, а жінкам ніколи ніг не забивали в колоди...

6. Цікавий початок “колодки”: сповита “колодка немовлям”, а пеленки для “колодки” брали від 2-3-х жінок-матерів, що мають саме в той час немовлят; і сповивач брали від немовляти... А такі дії були в давнину не що інше, як чарування (магія).

7. Цікаво ще й те, що дії звичаю “колодки” спрямовані до неодружених та до бездітних, — можна здогадуватись, що в первісній основі “колодки” й була вся справа скерована до народження дітей в певний бажаний період року — зимовий, як і додержання моралі серед молоді та помноження роду-племени.

8. При звичаї “чіпляти” чи “в’язати” колодку й дорослими жінками, й дівчатами парубкам, та звичай “купувати” та “віддавати колодку”, а чи “колодія”, напрошується думка, що в основі “колодки-колодія” лежить таки якийсь мітологічний образ своєрідного, чи близького образу античного грецького бога шлюбу — Гіменея, що накладав “узи шлюбу” — одруження на дозрілу молодь та й другого бога, на зразок староримських звичаїв, — бога народження дітей. З тисячолітнім часом мітологічні образи могли затертися, змінитися, а чи й просто забутися, а залишився лише звичай-традиції, мало кому зрозумілі.

9. Характерним явищем “колодки” — це соціальна рівність: не розрізняють багатих, бідних, та людей з вищим соціальним станом — усі брали рівну участь у “колодці”, а це й є доказ, що “колодка” веде свій початок з безклясового суспільства.

10. Звичай “колодки” цікавий ще й тим, що в часі її переведення, чи святкування (на сиропусному тижні) — всі приходять до загальної згоди-злагоди; не згадуються попередні кривди, чи сварки; люди в давнину справляли “колодку-колодія” мирно, лагідно, морально, без найменших бешкетів.

11. Характерним є й те, що свято-звичай цей започатковувався не в окремих хатах, а в промадському, сільському будинку (корчма мала тоді характер громадського будинку; тоді народніх чи інших громадських домів не було).

12. Особливість ще й та, що звичай-свято “колодки” — це загально сільський, громадський. Напрошується здогад про родовий лад.

13. Зважмо, що “верховодами колодки” не чоловіки, а жінки, хоч участь беруть і чоловіки. Цей факт кидає нове проміння на цей звичай: тут цілковитий вияв МАТРІЯРХАТУ.

Не можна обминути й традиційних страв у сиропусному тижні, також і на балюваннях “колодчаних”. Як традиційна страва з віків це вареники з сиром. Нема хати в Україні, в якій не було б вареників на сирній неділі. Далі йдуть гречані оладки (млинці), але це не всюди, сир, капуста з олією, капуста, “огірки” — росіл огірковий, яешня на маслі, сир із сметаною, різні каші, борщ з рибою, локшина на молоці та пісні страви, в розумінні не м’ясні.

Короткі висновки: У справі давності звичаю “колодки” — можна здогадуватись, що звичай цей існує з часів матриархату, коли головою родини була жінка, а не чоловік. Це підтверджується кількома точками, зокрема тим, що жінки до останнього часу керували “колодкою”, а чоловіки їм підкорялись.

Щодо ідейного змісту й спрямування, то, без найменшого сумніву, можемо сказати, що тут лежить

ідея — одруження, народження дітей в певний період року, помноження роду-племени, загальний мир та дотримання основних засад моралі.

Зваживши на громадський характер свята-звичаю, можна думати, що чимало є в “колодці” моментів з часу родового побуту, коли рід мусів дбати про одруження дорослої молоді, про приріст населення — членів роду, про народження дітей. В добі родового побуту справа одруження і народження мала велике значення. Правда, родом керував уже старший в роді — старійшина, мужчина, а не жінка, але тут, можливо, протягом віків, а навіть тисячоліть у звичаях родового побуту залишились і моменти матріярхату.

Разом треба відмітити й первісну віру наших пращурів, віру в душі покійників, бо саме на цьому тижні, та й перед цим протягом Великого посту, культ покійників, пошана їх — виступає досить яскраво (“Родительська субота”).

Слово-назву “колодка”, як і “колодій” пояснити твердо й впевнено неможливо, бо й назви протягом віків затемнилися, а може й змінилися декілька разів, та чимало моментів “колодки” таки для нас не цілком ясні, але на “Узи Гіменея” — подібні.

Звичай “колодки” своїм ідейним спрямуванням, своїм змістом та формою — є відмінний від подібних святкувань-звичаїв інших народів, є звичай самобутній, і, хоч дехто твердить, що запозичений, — але таке твердження безпідставне й не доказане, не підтвержене.

СПИСОК ВИДАНЬ ІНСТИТУТУ ДОСЛІДІВ ВОЛИНІ, У ВІННІПЕЗІ

Наукові видання

1. Волинь в боротьбі за волю України, ст. 55, 1952 0.55
2. Нарис історії Волинської Землі, ч. 1, ст. 158, 1953. 1.50
3. Український рік в народніх звичаях в історичному освітленю, т.1 (зимовий цикл), ст. 151, 1955. 1.50
4. Український рік в народніх звичаях в історичному освітленню, т.4 (літній цикл), ст. 178, 1957. 1.50
5. Український рік в народніх звичаях в історичному освітленню, т. 2 (весняний цикл), ст.259, 1958. 2.50
6. Свята Почаївська Лавра, ст. 398, р. 1961 . . . . . 4.00
7. Словник Шевченкової мови, ст. 256, 1961 р. . . 2.00
8. Український рік в народніх звичаях, т.ІІІ, 1962. 4.00
9. М.Л. Боровський (біобібліографія), ст. 47, 1962. 0.50

Збірник Журнал — “Літопис Волині”

1. Літопис Волині, ч. 1, ст. 126, ілюстрований 1.00
2. Літопис Волині, ч. 2, ст. 127 . . . . .” 1.00
3. Літопис Волині, ч. 3, ст. 128 . . . . .” 1.00
4. Літопис Волині, ч. 4, ст. 128 . . . . .” 1.00
5. Літопис Волині, ч. 5, ст. 176 (ювілейне) 2.00
6. Літопис Волині, ч. 6 (друкується).

Бібліотека Літопису Волині

1. Від церк. престолу до Берези за дроти, ст. 47. 0.50
2. Наше Полісся (нарис), ст. 66. (випродане). . . 0.50
3. З мучеництва Холмщини на Білгорайщині, 56. 0.50
4. Збройна боротьба на Волині, ст. 56 . . . . . 0.50
5. Гомін Полісся (поезії), ст. 243, р. 1960. . . . . 2.00
6. Колодка-Колодій (Український звичай), ст. 16 0.20

Усі ці твори, за винятком вичерпаних, просимо замовляти на адресу:

Research Institute of Volyn, Box 606, Winnipeg, 1, Man., Canada

